

Helix (Xerophila) Penchinati Bourg. Un exemplar mort aprop l'avench.

Helix (Tachea) splendida Drap. var. *microstoma* Salvanyá. Diferents exemplars junt al avenç, axís com en el fons del mateix, essent aquestos morts, fent suposar, qu'hi caigueren y que no hi habita per mancarli condicions favorables.

Helix (Macularia) apalolena Bourg. var. *lucida* Fagot. Un hermos exemplar entre 'ls rochs d' un marge enfront el Maset de cà 'n Dispanya.

Pupa (Torquilla) Montserratica Fagot. Del mateix modo que 'l *H. splendida* ja citat.

Cyclostoma elegans Mull. Ab iguals condicions que l'anterior, trobantne á dins y á fora.

Barcelona 2 Janer 1908.

DR. BALTASAR SERRADELL

Contribució á la Nomenclatura ornitológica

Sobre el cambi de nom del genre

Caprimulgus, Linnæus

Hi ha en l' estudi de l' Historia Natural tanta materia, que no es extrany que molta cosa estigui per fer. Ocupats els sabis en les qüestions fonamentals, no han descendit á certes qüestions de detall, dexades als petits aimants de la ciencia dels éssers de la Terra. Avuy, vinch á parlarvos d' una d' aquestes qüestions de detall, que, no per esserho, crech mancada d' interés pera la ciencia zoológica, y especialment pera la bona inteligencia ó popularisació de la meteixa entre la multitut.

Crech que es necessari tenir un bon nom pera cada especie; es dir, un nom que 'ns evoqui ab la major justesa la caracteristica del ésser; y á aquesta creencia crech que tots hi assentiréu. Perque tenint cada ésser una caracteristica, essent un agent de treball en

el laboratori terrestre, ¿qué més natural que, una vegada s' es posat en clar el treball que ell porta á cap, se li dongui el nom que l' expressi? ¿No es axó lo que es just é indicat pera l' avenç en el camí de la cultura, y en el ordre que en el camp de la ciencia ha d' existir? ¿No es per ventura axó un alicient pera que l' estudi de l' Historia Natural tingui entre el poble més atractius? Essent aixís, ¿es impertinenta la tasca de canviar els noms que no responguin al caràcter dominant d' una família, d' un genre ó d' una especie?

Al considerar baix aquest punt de vista els diversos noms ornitológichs m' ha cridat de tot temps l' atenció de l' impropietat remarcable del d' un dels genres més coneguts y més interessants; me referexo al genre anomenat per Linneu *Caprimulgus* en 1760, ab quin sembla volgué commemorar la dita popular, destituída de fonament, que presentava al auell com á mama-cabres, ja que no es possible que l' acceptés com á una veritat. D' ell vinch á ocupar-men breument, manifestant la conveniencia de que 's canviï per un altre, que indico al final.

El nom *Caprimulgus* donat per Linneu en 1760, ha sigut acceptat per tots els ornitólechs, excepció feta de Montagu en *Ornithological Dictionary*, 1831, qui l' anomená *Nyctichelidon*, y de Nattall en *Manuel of the Ornithology of united States and Canada* 1840, que va anomenar-lo *Antrostomus*, noms que considerém superiors al de *Caprimulgus*, més que creiém no són suficientment acceptables.

Sembla extrany que quan tants ornitólechs han canviat tants noms, cambi moltes vegades innecessari, res hagin vist ó volgut veure de la necessitat del cambi del del *Caprimulgus*, després de haber transcorregut ja 147 anys d' haverlo rebut de Linneu.

* * *

Com sabréu segurament, el genre *Caprimulgus* de Linneu te dos especies europees (el *C. Europæus*, Linnæus, el *C. ruficollis*, Temminck, conegut el primer en tota nostra part de mon y el segon en son extrem meridional), forma part de la família *Caprimulgidæ*, pertanyenta al agrupament de la *Fissirrostra*, Sub-ordre de la *Deodactila* y Ordre de la *Sedipedæ*. Les especies d' aquesta familia se distingexen per la grandaria de la cavitat bucal, y per tenir aquesta en la basa uns pèls llarchs, groxuts y dirigits en avant, que donen

á la metexa una major grandaria efectiva, ja que formen com una continuació de ses parets, lo que es un medi enginyós de donar grans facultats de captura á la boca, sens augmentar el tamany de la emtexa, cosa per altra part molt difícil de concebir.

Les especies d'aquesta familia, que ascendexen á 86 segons Hartert, poden esser considerades, donchs, com á cassadores dels grans insectes voladors nocturns, y en especial dels lepidópters, que son els que presenten major superficie alada.

El genre *Caprimulgus* presenta una grandaria extraordinaria d'ulls y una insuperable finura de plomatje, y abdues coses indiquen ben clar que 'l genre es de vida nocturna. En efecte, es al capvespre, á la nit de lluna ó á la matinada en que se 'l veu rondar pe'ls camps y per les prades cassant als insectes voladors. No es estrany que 'ls pobles de l' antigor, al veurel volar per les pastures durant la nit quan els remats dormen, haguessin pogut pensar que l' auceíl anava á mamar de les cabres ó de les ovelles, quan en veritat no s' hi acosta més que pera devorar els dípters que volen al entorn dels remugadors y que tanta molestia y perills representen ab llurs picades.

Una particularitat tè la boca del *Caprimulgus*, que la fa una poderosa arma de captura, y es la secreció que de son paladar flueix durant el temps en que l' auceíl está en son exercici de cassa. L'ajuda d'aquesta secreció ha sigut de necessitat pera conseguir que les grans especies lepidoptériques nocturnes com la *Deilephila Neri*, *Sphinx Convolvuly*, *Sphinx Ligustri*, *Smerinthus Populi* y *Saturnia Pyri*, que tenen una superficie molt superior á la de la boca del *Caprimulgus*, poguessin esser capturadas pe'l metex. El lepidópter que toca al paladar del auceíl de que 'ns ocupém ja pot dir la frase aquella que Dante posa al portal de son Infern: «Lasciate ogni speranza». En efecte, es tan engafitós el líquit, y l'insecte es tan lleu, que resta apresonat sens remey en la boca del *Caprimulgus* que en un moment se l' empassa. El millor lepidoptérolech al cassar, provehit del millor aparell, no agafa ab més prestesa y seguretat á sa presa.

El poble francés ha donat al auceíl de que'ns estém ocupant el nom de Engolavent (*Engoulevent*), y aquet nom, adhuc y no essent recomanable, es incomparablement més acceptable qu' el que científicament se li dona. No cal entretenirshi molt pera provarho. Perque si aparentment volant ab la boca oberta, pot significar que

L'aucell engoleix el vent, en realitat no fa mes que tenirla á punt pera darhi entrada als insectes, y especialment als lepidópters mitjans y grans, son predilecte aliment.

El poble alemany dona al *Caprimulgus* el nom de Aureneta de nit (Nachtswalbe), no tenint per res la llegenda antiga que 'l presenta com á mama-cabres, tenint més acert que 'l poble anglés, que demostra esser encara esclau del antich prejudici (que pesa sobre altres pobles), al anomenarlo Goat-Sucker ó mama-cabres.

Entre nosaltres el *Caprimulgus* ha rebut el nom d' Enganya-pastors, ab motiu d' un fet observat en la especie vulgar á Catalunya, el *C. Europæus*. L' aucell quan se troba extenuat de fam, á conseqüència de la manca d' aliment ocasionada per el mal temps, en el que 'ls insectes voladors romanen amagats en llurs caus, y per consegüent, l' aucell, que no en menja d' altres, no pot caçarlos, se fingeix malalt, se dexa agafar pe'l pastor á fi de que aquest li dongi menjar y 'l segueix com un gosset, y quan se troba refet repren sa llibertat. Heus aquí, donchs, un motiu de nom, una característica veritat, que el nostre poble ha aprofitat ab molt acert; heus aquí un nom que val incomparablement més que 'l de mama-cabres.

Ningú ha de pretendre que tal nom basat sobre un prejudici sigui digne de conservar-se. Ni en Ciència ni en Folklore pot admetres un nom que 's basi sobre una aberració ó atentat contra el sentit comú perque el *Caprimulgus* no sols no tèn la costum de mamar de les cabres, sino que ni pot ferho encara que volgués ó se li obligués á ferho. No pot, donchs, esperarse més á retirar-lo.

Anem ara al nom que en opinió meva deuría substituir al que avuy porta.

Pera mí, el caràcter més sortint, la característica indiscutible es el de devorador de lepidópters nocturns. Es veritat que la *Strix flammea* ú Oliba també devora els esmentats insectes. Mes els lepidópters nocturns no són pera aquésta, ni l' aliment preferit, ni son una part important de son consum. Semblanta cosa podríem dir del *Otus vulgaris* ó Mussol. No hi ha cap mes genre á Europa que á la nit cassi als lepidópters. Hem de dir, donchs, que essent el *Caprimulgus* aucell que cassa abans tot els esmentats insectes, pera lo qual disposa de medis com havem vist a propòsit, ha d' esser prou á motivar el nom de devorador dels esmentats insectes. Per consegüent manca sols indicar el nom compost que ha d' expressar la

idea de la característica del aucell. Crech que 'l nom que, segons me sembla, més bè escauria al *Caprimulgus* fora el de Nyctilepidopterophagus ó devorador de lepidópters nocturns, mes com que realment el nom resulta excessivament llarch en comparació dels altres noms adoptats pe'ls naturalistes, no deu esser admés y se 'n deu adoptar un altre que, si bé no tant precís, no topi tant ab lo corrent, y aquest nom es el de Lepidopterophagus, es dir devorador de lepidópters. Bè es veritat que ell no remarca la condició nocturna de les preses, mes també no la contradiu y dexa evident de tots modos el caràcter primordial del genre, el de devorador d'aquestos grans insectes alats. He composat el nom ab les radicals derivades del grech, perque crech que es la llengua grega la que deuria esser prou á provehir nostre vocabulari científich, descartant tota altra, obtenint una unitat, qué, á més de esser desitjable baix el punt de vista estétich, contribueix á la claretat y á la popularisació de la ciencia.

Potser se farà l'objecció de que 'ls *Caprimulgus* devoren, á mes dels lepidópters, els neurópters, himenópters y dípters, segons ho evidencien les fidedignes observacions de Florent-Prevost, eminent preparador del Museu de París, mort fa una trentena d'anys. Mes, si es cert axó, ho es també que 'ls aucells de que parlém cassen abans tot als lepidópters, á quina cassa 'ls hi porten llurs medis de captura y llurs instints que cap més que ells á Europa posseexen, de modo que si bè no sería cap erro anomenarlo devorador d'insectes voladors nocturns (*Nickentomterophagus*), no fora de molt tant acertat aquest nom com el de devorador de lepidópters, perque expressaria un concepte més allunyat de les característiques dels aucells en qüestió.

Altre objecció pot esser presentada pe'ls escrupulosos. Es la de que Linneu formulá, segons se diu, la regla de que 'ls noms no tinguessin mes de cinch sílabs pera no esser sa pronunciació pesada al oído. A axó diré que si es convenientíssima la brevetat sempre en el llenguatge científich, com en tot, no pot admetre que s'hagi de rebutjar un nom que expressa més que cap altre la característica d'un aucell, sols porque conté set sílabes, dos més del nombre máxim acordat per un naturalista, digne del major respecte per son eminent valer, mes que no pogué pretendre que sa opinió hagués de substituir en tots els cassos, fins quan la claretat y el avenç de la Ciencia ho demanessin

Ens sembla, donchs, que serà reconeguda la necessitat de dexar un nom que suposa un descuit imperdonable de part dels naturalistes, ó una acceptació d' un perjudici ridicol. ¡Quánts noms encara per cambiar! Síguim dispensat que sens autoritat m' hagi atrevit á proposar el cambi d' un, que 'm sembla constituir un dels cassos més urgents.

EMILI TARRÉ.

Un mot sur les gisements de pierres precieuses

de Madagascar

Ayant dans un précédent travail paru au bulletin de notre «Institution» traité de «l' INFLUENCE DU RADIUM SUR LES PIERRES PRECIEUSES» et énuméré les constantes recherches faites par les professeurs Berthelot, Bordas, William Ramsay, Max Garnet, ainsi que les brillants résultats par eux obtenus jusqu'á nos jours, il m'est aujourd'hui agréable de parler des fameux gisements miniers situés dans le massif Central de l' Ile de Madagascar, actuellement exploités par la Société Nantaise des Mines de Madagascar.

Au pied de la chaîne des monts Ankaratra et du mont Bity se trouvent les concessions constituées par des schistes cristallins (gneis, micachistes, cipolins) où prédomine l' élément pegmatites & quartz.

La présence de l'or dans ces terrains est justifiée, toutefois que des éruptions postérieures á l' origine des dits terrains, ont traversé ou recouvert en différents endroits ces massifs de leurs produits. Etudié très sérieusement le gisement de ce métal précieux, il á été permis d'obtenir un rendement de près de 40 grammes á la tonne. Les roches éruptives appartenant á la ligne aurifère du pic Andranofito contiennent des gros cristaux octaédriques de fer magnétique, tourmaline noire, ainsi que de beaux cristaux de malacolite.

Le rendement le plus important est celui obtenu par l'exploitation des gisements de pierres précieuses, et entr'elles des belles